نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره نهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴، صفحات ۱۳ تا ۱۴

بیانیه
تاب‌آوری روانی و اجتماعی جامعه*

دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۳/۲۹ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۳/۲۹

چکیده

به دنبال جنگ ایران و اسراییل، گروه‌های علمی سلامت روان و اجتماعی فرهنگستان علوم پزشکی با هدف تقویت تاب‌آوری ملی، پیشنهادهایی برای حفظ انسجام اجتماعی ارائه کردند. این پیشنهادها شامل مدیریت استرس، اطلاع‌رسانی شفاف، شناسایی عوامل نفوذی، آموزش‌های همگانی، تقویت اعتماد دولت- ملت، بازتعریف وفاق ملی و توجه به سرمایه روان‌شناختی مردم است. همچنین بر نقش رهبری، اتحاد ملی، و لزوم آمادگی رسانه‌ای و امنیتی برای مقابله با جنگ ترکیبی دشمن تأکید شده است.

کلیدواژه‌ها: آموزش همگانی، تاب‌آوری، جنگ، مدیریت استرس

در بامداد ۲۳ خرداد ۱۴۰۴، تنها دو روز پیش از مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا، حمله‌ای گسترده و همه‌جانبه از سوی استکبار جهانی به رهبری آمریکا و با ابزار رژیم صهیونیستی علیه جمهوری اسلامی ایران آغاز شد. این تهاجم شامل ترور فرماندهان ارشد نظامی و دانشمندان کشور در کنار خانواده‌هایشان، و نیز حمله به مردم بی‌دفاع در نقاط مختلف کشور بود. دشمن تصور می‌کرد با ایجاد نارضایتی‌های داخلی، نابودی زیرساخت‌های پدافندی و جنگ روانی رسانه‌ای، خواهد توانست ایران را در مدت کوتاهی دچار فروپاشی کند.

اما در کمتر از دوازده ساعت پس از آغاز حمله، سامانه‌های دفاعی کشور ترمیم شده و در وضعیت هجومی قرار گرفتند. رهبری انقلاب نیز به‌سرعت جانشینان فرماندهان را منصوب کردند. پاسخ کوبنده نیروهای مسلح ایران، به‌ویژه سپاه و ارتش، باعث شکست سنگین دشمن شد، به‌طوری‌که حتی با دخالت مستقیم سران آمریکا، هیچ‌گونه موفقیتی در حمله به مراکز هسته‌ای حاصل نشد و واکنش قاطع ایران به پایگاه‌های نظامی آمریکا، آنان را وادار به درخواست آتش‌بس کرد.

در این شرایط حساس، گروه‌های علمی سلامت اجتماعی و سلامت روان فرهنگستان علوم پزشکی، با نگاهی آسیب‌شناسانه به تحولات اخیر، پیشنهادهایی را برای افزایش تاب‌آوری روانی و اجتماعی مردم و نظام ارائه داده‌اند. هدف این پیشنهادها، بهره‌گیری از حس میهن‌پرستی و همبستگی دینی مردم برای تقویت سرمایه اجتماعی و حفظ انسجام ملی در برابر تهدیدات آینده است. تمرکز این بیانیه بر پیشنهادهایی است که مسئولان امر، با توجه به آنها، سرمایه اجتماعی ارتقاء یافته ناشی از حس میهن پرستی و حمیت دینی مردم را ارج نهاده و راهکارهای تقویت تاب آوری جامعه و نظام را مورد نظر قرار دهند.

نقاط قوت

- نقش بی‌بدیل رهبری معظم انقلاب در مدیریت میدان و دیپلماسی که همه بزنگاه‌ها با شجاعت، قاطعیت و تدبیر، هدایت مردم، دولت و نیروهای نظامی را به بهترین وجه در جنگ تحمیلی انجام دادند.
- ارتقاء سرمایه اجتماعی، همبستگی و اتحاد مردم که در سایه تهدید جدی تمامیت ارضی کشور شکل گرفت. (بجز معدودی خودفروخته داخلی یا مقیم خارج)، حتی کسانی که شاید موافق با سیاست‌های جمهوری اسلامی هم نبودند به میدان آمدند و این تهاجم ناجوانمردانه را محکوم کردند.

نقاط آسیب‌پذیر و قابل اصلاح

- هرگونه کم‌توجهی به نقاط آسیب‌پذیر امنیتی، و احتمال قاچاق ابزارهای نظامی پیچیده و ساماندهی افراد خودفروخته می‌تواند باعث ترورهای هدفمند و از دست دادن تعدادی سرمایه‌های نظامی و علمی کشور و سایر اقشار شود.

* مشترک گروه‌های علمی سلامت روان و سلامت اجتماعی به مناسبت جنگ تحمیلی ۱۲ روزه استکبار جهانی

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-24]

[DOI: 10.22034/9.1.20]

- فقدان نظام یکپارچه اطلاع‌رسانی حرفه‌ای قابل اعتماد در کشور، بخصوص در شرایط بحران، که ممکن است باعث روی آوردن مردم به شبکه‌های معاند شود که این خود می‌تواند آسیب‌های روانی اجتماعی گسترده‌تری را برای مردم و نظام به بار آورد.
- امید دشمنان کینه‌توز به کاهش سطح سرمایه اجتماعی در جامعه، با هدف طراحی و اجرای نقشه‌های شوم و مخرب علیه کشور.

پیشنهادها و راهکارها

- توجه همه‌جانبه و متمرکز بر مدیریت صحیح استرس مردم، بخصوص گروه‌های آسیب‌پذیر (کودکان و سالمندان)، آموزش و برقراری تسهیلات لازم در شرایط نامتعارف و جنگ. تقویت توکل به خداوند، امیدواری، مشغولیت سازنده، تغذیه خوب، ورزش هوازی، خواب راحت و آرام، خوش‌بینی. اجتناب از شنیدن شایعات و اخبار منفی توسط رسانه‌های بیگانه، افراد مغرض یا کم اطلاع.
- شفافیت در اطلاع‌رسانی منظم و پخش اخبار به نحوی که مراجعه آحاد مردم به شبکه‌های معاند خارجی را مانع شود.
- شناسایی و اشراف بر افراد مشکوک، توسط نهادهای امنیتی و با استفاده از بسیج مردمی. در هرگونه گزینش باید معیارهای موجه و دقیق‌تری در انتخاب افراد، به‌ویژه صاحبان قدرت و سکوی سخنرانی، به کار گرفته شود و تنها به برخی معیارهای ظاهری اکتفا نکند.
- احیای شورای سیاست‌گذاری سلامت صدا و سیما با مشارکت همه ذی‌نقشان برای کارآمدی و تقویت سلامت روانی اجتماعی جامعه از طریق مدیریت یکپارچه اطلاع‌رسانی و مدیریت فضای رسانه‌ای کشور.
- تقویت آمادگی مردم برای تصمیم‌گیری در شرایط حساس، با آموزش‌های صحیح و مانورهای عملیاتی.
- افزایش مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی فزاینده بین دولت و مردم.
- کاهش شکاف بین دولت و مردم و بازتعریف، بسط و ارتقاء دادن وفاق اجتماعی مورد تأکید رییس جمهور محترم از وفاق‌های جناح‌های سیاسی به وفاق گسترده‌تر و ارزشمندتر یعنی وفاق ملی که بعد از توکل به خداوند، شاید قوی‌ترین وسیله دفاع مستحکم از کشور باشد.
- برای ارتقاء سرمایه اجتماعی به منزله بستر افزایش تاب‌آوری در جامعه، به سرمایه روان‌شناختی و ابعاد چهارگانه آن یعنی خوش‌بینی، تاب‌آوری، خودکارآمدی و امیدواری هم لازم است توجه شود.
- ایجاد مکان‌های امن برای پناه دادن مردم در شرایط جنگی که باعث افزایش قدرت تاب‌آوری مردم به لحاظ روانی می‌شود.

Statement

Psychological and Social Resilience of Society

Abstract

Following the Israel and Iran war, mental health and social health scientific groups of academy of medical sciences, proposed measures to strengthen national resilience and social cohesion. Their recommendations include stress management, transparent and reliable communication, identification of influential factors, public education, strengthening nation-state trust, redefining national consensus, and paying attention to the psychological capital of the people. The statement also emphasized the role of leadership, national unity, and the need for media and security preparedness to confront the enemy’s hybrid warfare

Keywords: Public Education, Resilience, Stress Management, War

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-24]

[DOI: 10.22034/9.1.20]